

The study of behavior and problems of household accounting of the sufficiency economy philosophy for reducing debt problems of agriculturist In ThaTum Sub-District, Mueang District, Maha Sarakham Province

Ailadda Ongklang¹ & Jaruwan Aeksapang²

Received	Reviewed	Revised	Accepted
23/09/2023	03/04/2024	20/04/2024	27/04/2024

Abstract

This research aimed 1) to study on the behaviors and conditions of problem in the preparation of household account based on Sufficiency Economy Philosophy; 2) to reduce debt problem of the agriculturists in the three following aspects: personal, understanding potential, and problems and obstacles; and, 3) to compare between the factors affecting the preparation of household accounts of the agriculturists consisting of gender, age, education level, family member, average income, average monthly expenditure, debt burden, different sources of debt, and different debt problems. Research samples were 186 agriculturist households from Thatoom sub-district, Mueang District, Maha Sarakham Province. Samples were selected by Specific Sampling method. Research tool was the questionnaire. The statistics used in this research were average, standard deviation, t-test, and F-test.

It was found from the results that the problems of household accounts preparation based on Sufficiency Economy Philosophy of Thatoom sub-district, Mueang District, Maha Sarakham Province were an incapable to regularly record the household accounts, unrecognizing the real benefits of household accounting thus, unaware of the necessity of household accounts preparation, and the inability to record daily income and payment. Besides, the agriculturists' opinion toward the factors affecting the household account preparation overall was in moderate level. On the personal aspect, it was in high level, while moderate level shown on the aspect of understanding potential, and problems and obstacles. Moreover, the agriculturists with

---

¹ Rajabhat Maha Sarakham University, Email-acc_rmu@hotmail.com

² Rajabhat Maha Sarakham University, Email-acc_rmu@hotmail.com

different levels of education, average monthly incomes, amount of debts, and sources of debt had different opinions toward the factors affecting the preparation of household accounts. For the agriculturists from different genders, ages, and family members, overall they had no different opinion toward the household accounts preparation on the personal, understanding potential, and problems and obstacles aspect.

Keywords: Problems of household accounting, Reducing debt problems, Sufficiency economy philosophy

การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ไอลัดดา โองกลาง³ และจรรุวรรณ เอกสะพัง⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านศักยภาพความเข้าใจ และด้านปัญหาและอุปสรรค และ 3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สมาชิกในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ภาระหนี้สิน แหล่งที่มาของหนี้สินแตกต่างกัน มีปัญหาหนี้สินแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 186 ครัวเรือน ซึ่งได้จากกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Specific Sampling) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลจากการศึกษาพบว่า ปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ไม่สามารถจัดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้อย่างสม่ำเสมอ ไม่ทราบประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แท้จริง จึงทำให้มองไม่เห็นความจำเป็นของการทำบัญชี และไม่สามารถจดรายการรายรับ – รายจ่ายในที่เกิดขึ้นแต่ละวันได้ นอกจากนี้เกษตรกร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ด้านบุคคล อยู่ในระดับมาก ด้านศักยภาพความเข้าใจ ด้านปัญหาและอุปสรรค อยู่ในระดับปานกลาง และเกษตรกรที่มีระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนของหนี้สิน แหล่งที่มาของหนี้สินแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน ส่วนเกษตรกร ที่มีเพศ อายุ สมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม ด้านบุคคล ด้านศักยภาพความเข้าใจด้านปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือน ลดปัญหาหนี้สิน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

³ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email-acc_rmu@hotmail.com

⁴ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, Email-acc_rmu@hotmail.com

บทนำ

ในยุคปัจจุบันวิถีในการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคม การอยู่บ้านแบบผ่อนส่ง การขยับรถยนต์แบบผ่อนส่ง การกู้ยืมเงินมาลงทุนทางการเกษตรและการเป็นหนี้เพื่อซื้อสิ่งของอุปโภคบริโภค ส่งผลให้เงินไม่พอใช้ ก่อให้เกิดหนี้สินรุงรัง จากปัญหาหนี้สินที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ นี้ ถึงแม้จะเป็นปัญหาระดับครัวเรือน แต่ในที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งผลให้ครัวเรือนสะสมหนี้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่สูง ความสามารถในการจับจ่ายใช้สอยของครัวเรือนก็จะลดลง ส่งผลให้มาตรฐานการครองชีพต่ำลง เกิดปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน จากผลสำรวจข้อมูลหนี้สินของครัวเรือนจังหวัดมหาสารคาม พบว่ามีหนี้สินเฉลี่ย 343,780 บาทต่อครัวเรือน ซึ่งจังหวัดมหาสารคามมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงสุดอันดับที่ 3 ของประเทศไทย (National Statistical Office: 2021) จากข้อมูลผลสำรวจดังกล่าว ส่งผลให้ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องได้จัดทำ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566 -2570) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กลยุทธ์ย่อยที่ 1.2 สร้างความเข้มแข็งให้กับเศรษฐกิจชุมชน ยกกระดับและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ให้ชุมชนสามารถสร้างรายได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน สนับสนุนการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งเพื่อให้ชุมชนมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงในภาวะวิกฤตทุกรูปแบบ อาทิ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กลุ่มเกษตรกร รวมทั้งส่งเสริมการถือหุ้นโดยสมาชิกในชุมชน สร้างความเข้มแข็งสถาบันการเงินในระดับชุมชน เพื่อเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนของผู้ประกอบการและธุรกิจชุมชน โดยให้สถาบันการเงินในพื้นที่มีบทบาทในการทำหน้าที่ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการบริหารเงินทุน สภาพคล่อง และการบริหารจัดการหนี้สินอย่างเป็นระบบ การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสิ่งสำคัญสร้างความเข้มแข็งให้สถาบันการเงินในระดับชุมชน

การจัดทำบัญชีครัวเรือนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั้นเข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญ ต่อประชาชน ในการวางแผนค่าใช้จ่ายให้สามารถกำหนด รายรับให้เหมาะสมกับรายจ่าย สามารถจัดสมดุลชีวิต วางแผนค่าใช้จ่ายและการเก็บออมได้ดียิ่งขึ้น ให้ได้เล็งเห็น คุณค่าและความสำคัญ รวมทั้งประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนและนำความรู้ การจัดทำบัญชีครัวเรือนมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และผลดีของการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้ชุมชนเกิด ความตระหนักเกี่ยวกับการใช้ และการจัดหาเงิน ใช้จ่ายให้ ชุมชนพออยู่ พอกิน พอควร มีความสุขมีความสามัคคี มีความร่วมมือ ความขยัน อดทนและความปรารถนาดีต่อกันและเพื่อเป็นการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (Niamprem, S. 2019) หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยังมีความสำคัญและมีคุณค่าต่อประชาชนในทุกๆระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศ พฤติกรรมการดำเนินชีวิต วิธีการดำเนินชีวิตของบุคคล โดยที่ลักษณะของพฤติกรรมต่าง ๆ จะเป็นตัวบ่งบอกถึงการดำเนินชีวิตที่ถูกดำเนินเป็นอุปนิสัยประจำที่กระทำสิ่งต่าง ๆ โดยเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตแบบพออยู่พอกินและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ในเรื่องของ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว รวมถึงมีความรู้ และคุณธรรม สามารถนำมาปรับใช้ในพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตของคนในชุมชน เพื่อให้ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนดีขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรจังหวัด

มหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านศักยภาพความเข้าใจและด้านปัญหาและอุปสรรค และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะช่วยให้เกษตรกรทราบปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้โดยบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อให้ทราบถึงรายจ่ายที่จำเป็น ให้ทราบถึงต้นเหตุของการก่อหนี้และแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินสะสมของเกษตรกร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านศักยภาพความเข้าใจและด้านปัญหาและอุปสรรค
3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สมาชิกในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ภาระหนี้สิน แหล่งที่มาของหนี้สินแตกต่างกัน มีปัญหาหนี้สินแตกต่างกัน

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยคณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ประชากร (Populations) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ จำนวนครัวเรือน ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 1,357 ครัวเรือน (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. 2565 : เว็บไซต์)
- 1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Samples) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เกษตรกรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือน ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 297 คน โดยเปิดตาราง Krejcie และ Morgan (Srisa-ard, B. 2013: 43) แต่คณะผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้เพียง 186 คน คิดเป็นร้อยละ 62.63 ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากตามสัดส่วนที่กำหนด

2. ตัวแปรในการศึกษา

- 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณสมบัตินส่วนบุคคล
  - 1) เพศ
  - 2) อายุ
  - 3) ระดับการศึกษา
  - 4) สมาชิกในครอบครัว
  - 5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
  - 6) รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน
  - 7) ภาระหนี้สิน
  - 8) แหล่งที่มาของหนี้สิน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การศึกษาปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือน

3. ช่วงระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการศึกษา 1 ปี ตั้งแต่ มกราคม 2566 ถึง ธันวาคม 2566

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษา ค้นคว้า เอกสาร ตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ และขอบเขตเนื้อหา

3. นำผลการศึกษาตามข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถาม โดยจำแนกแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดโดยพิจารณาเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์ในการวิจัย

4. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try-out) กับเกษตรกรในจังหวัดมหาสารคาม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

1. การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discrimination) โดยใช้วิธีสหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สันโดยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) แล้วคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.02 ขึ้นไป ปรากฏว่าข้อคำถามผ่านเกณฑ์ทุกข้อโดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.553 – 0.925

2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability Test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยเกณฑ์ค่าความเชื่อมั่นที่ยอมรับได้เท่ากับ 0.71 (Wanichbancha, K. 2012 : 445)ซึ่งแบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.960

3. นำผลที่ได้รับจากการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามครบถ้วน จึงได้จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง พร้อมตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน และความสมบูรณ์ของเอกสาร

2. คณะผู้วิจัยได้ออกสอบถาม ตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม 2566 – 16 กุมภาพันธ์ 2566 โดยนำแบบสอบถาม ลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่ บ้านหนองโดน หมู่ที่ 1 บ้านกุดเวียง หมู่ที่ 2 บ้านท่าตูม หมู่ที่ 3 บ้านโปล หมู่ที่ 4 บ้านหนองข่า หมู่ที่ 5 บ้านดอนเรือ หมู่ที่ 6 บ้านอ้อยช้าง หมู่ที่ 7 บ้านหนองคู หมู่ที่ 8 บ้านท่าตูมวาริน หมู่ที่ 9 และบ้านหนองข่า หมู่ที่ 10

3. เมื่อครบตามระยะเวลาที่กำหนด คณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนและสมบูรณ์ของเนื้อหาในแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับ ซึ่งมีความครบถ้วน สมบูรณ์ จำนวนทั้งสิ้น 186 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 62.63 ของกลุ่มตัวอย่าง

4. นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูล

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมจากแบบสอบถาม โดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยแบ่งได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยวิธีสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ รายได้ รายจ่าย หนี้สินของเกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยวิธีสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความรู้บัญชีครัวเรือนของเกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยวิธีสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติ เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที (t - test) และทดสอบค่าเอฟ (F - test) และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยเปรียบเทียบพหุคูณแบบ Least Significant Difference โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติโดยนำเสนอในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการดำเนินการวิจัย โดยกำหนดการให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (Srisa-ard, S. 2013: 121)

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด กำหนดให้เป็น 5 คะแนน

ระดับความคิดเห็นมาก กำหนดให้เป็น 4 คะแนน

ระดับความคิดเห็นปานกลาง กำหนดให้เป็น 3 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อย กำหนดให้เป็น 2 คะแนน

ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด กำหนดให้เป็น 1 คะแนน

จากนั้นหาค่าเฉลี่ยของคำตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2556 : 121)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

3.7.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1. ร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. t-test, F-test

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

Table 4.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	80	43.01
1.2 หญิง	106	56.99
รวม	186	100.00
2. อายุ		
2.1 น้อยกว่า 30 ปี	24	12.90
2.2 30 - 40 ปี	36	19.35
2.3 41 - 50 ปี	60	32.26
2.4 มากกว่า 50 ปี	66	35.49
รวม	186	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	81	43.55
3.2 มัธยมศึกษา/ปวช.	41	22.04
3.3 อนุปริญญา/ปวส.	15	8.06
3.4 ปริญญาตรี	47	25.27
3.5 สูงกว่าปริญญาตรี	2	1.08
รวม	186	100.00
4. สมาชิกในครัวเรือน		
4.1 1 - 3 คน	73	39.25
4.2 4 - 6 คน	82	44.09
4.3 7 คนขึ้นไป	31	16.66
รวม	186	100.00

จากตารางที่ 4.1 พบว่าของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 56.99) อายุมากกว่า 50 ปี (ร้อยละ 35.48) รองลงมา 41-50 ปี (ร้อยละ 32.26) ระดับการศึกษา ประถมศึกษา (ร้อยละ 43.55) รองลงมา ปริญญาตรี (ร้อยละ 25.27) และสมาชิกในครัวเรือน มากกว่า 4 - 6 คน (ร้อยละ 44.09) รองลงมา 1 - 3 คน (ร้อยละ 39.25)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ รายจ่าย หนี้สินของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอมือง
จังหวัดมหาสารคาม

Table 4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ รายจ่าย หนี้สินของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอมือง
จังหวัดมหาสารคาม

ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ รายได้จ่าย หนี้สินของ ผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
1.1 ต่ำกว่า 4,000 บาท	54	29.03
1.2 4,001 – 10,000 บาท	66	35.48
1.3 10,001 – 20,000 บาท	27	14.52
1.4 มากกว่า 20,000 บาท	39	20.97
รวม	186	100.00
2. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน		
2.1 ต่ำกว่า 4,000 บาท	35	18.82
2.2 4,001 – 10,000 บาท	104	55.91
2.3 10,001 – 20,000 บาท	40	21.51
2.4 มากกว่า 20,000 บาท	7	3.76
รวม	186	100.00
3. ภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน		
3.1 ต่ำกว่า 10,000 บาท	44	23.66
3.2 10,001 – 50,000 บาท	73	39.25
3.3 50,001 – 100,000 บาท	41	22.04
3.4 มากกว่า 100,000 บาท	28	15.05
รวม	186	100.00
4. แหล่งที่มาของหนี้สิน		
4.1 สินค้าอุปโภค บริโภคภายในบ้าน	69	37.10
4.2 เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน	32	17.20
4.3 ยานพาหนะ	46	24.73
4.4 สินค้าทางการเกษตร	31	16.67
4.5 ซื้อมาหรือที่ดิน	8	4.30
รวม	186	100.00

จากตารางที่ 4.2 พบว่า เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 4,001 – 10,000 บาท (ร้อยละ 35.48) รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 4,001 – 10,000 บาท (ร้อยละ 55.91) รองลงมา 10,001 – 20,000 บาท (ร้อยละ 21.51) ภาระหนี้สินรวมในปัจจุบัน 10,001 – 50,000 บาท (ร้อยละ 39.25) รองลงมาต่ำกว่า 10,000 บาท (ร้อยละ 23.66)

แหล่งที่มาของหนี้สิน จากสินค้าอุปโภค บริโภคภายในบ้าน (ร้อยละ 37.10) รองลงมายนพาหนะ (ร้อยละ 24.73)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้บัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

Table 4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้บัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้บัญชีครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ท่านรู้จักบัญชีครัวเรือนมากน้อยเพียงใด		
1.1 มาก	19	10.22
1.2 ปานกลาง	119	63.98
1.3 น้อย	48	25.81
รวม	186	100.00
2. ท่านรู้จักบัญชีครัวเรือน จากแหล่งใด		
2.1 จากการศึกษาด้วยตนเอง	48	25.81
2.2 จากหน่วยงานภาครัฐ	50	26.88
2.3 จากผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน	76	40.86
2.4 จากสถานศึกษา	9	4.84
2.5 จากสื่อโทรทัศน์	3	1.61
รวม	186	100.00
3. วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน		
3.1 เพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคต	58	31.18
3.2 เพื่อปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานหรือภาครัฐ	45	24.19
3.3 เพื่อควบคุมรายจ่ายในครอบครัว	56	30.11
3.4 เพื่อรับทราบ รายรับ - รายจ่าย ของครอบครัว	27	14.52
รวม	186	100.00
4. ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำบัญชีครัวเรือน		
4.1 น้อยกว่า 0 - 3 เดือน	96	51.61
4.2 4 - 6 เดือน	60	32.26
4.3 7 - 12 เดือน	15	8.06
4.4 1 - 2 ปี	9	4.84
4.5 มากกว่า 2 ปี	6	3.23
รวม	186	100.00
5. ลักษณะการบันทึกรายรับ-รายจ่าย บัญชีครัวเรือน		
5.1 บันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นรายวัน ทุกรายการ	77	41.40

อย่างละเอียดมากที่สุด		
5.2 บันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นรายสัปดาห์มากที่สุด	71	38.17
5.3 สรุปยอดเป็นรายเดือนมากที่สุด	38	20.43
รวม	186	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามส่วนใหญ่ รู้จักบัญชีครัวเรือนปานกลาง (ร้อยละ 63.98) รู้จักบัญชีจากผู้นำชุมชน/ตัวแทนชุมชน (ร้อยละ 30.11) รองลงมาจากหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ 26.88) วัตถุประสงค์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคต (ร้อยละ 31.18) รองลงมาเพื่อควบคุมรายจ่ายในครอบครัว (ร้อยละ 30.11) ระยะเวลาตั้งแต่เริ่มทำบัญชีครัวเรือนน้อยกว่า 0 - 3 เดือน (ร้อยละ 51.61) รองลงมา 4 - 6 เดือน (ร้อยละ 32.26) ลักษณะการบันทึกรายรับ-รายจ่าย บันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นรายวัน ทุกรายการอย่างละเอียดมากที่สุด (ร้อยละ 41.40) รองลงมาบันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นรายสัปดาห์มากที่สุด (ร้อยละ 38.17)

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

Table 4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมและเป็นรายด้านของ

เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านบุคคล	3.71	0.58	มาก
2. ด้านศักยภาพความเข้าใจ	3.40	0.98	ปานกลาง
3. ด้านปัญหาและอุปสรรค	3.10	0.73	ปานกลาง
โดยรวม	3.40	0.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$ S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ($\bar{X} = 3.71$ S.D. = 0.58) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ด้านศักยภาพและความเข้าใจ ($\bar{X} = 3.40$ S.D. = 0.98) และ ด้านปัญหาและอุปสรรค ($\bar{X} = 3.10$ S.D. = 0.73)

Table 4.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านบุคคลเป็นรายชื่อของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. รายได้หรือรายรับของท่านได้จากการประกอบอาชีพหลัก	3.90	0.82	มาก
2. รายได้หรือรายรับของท่านได้จากการประกอบอาชีพเสริม	3.65	0.73	มาก
3. รายจ่ายของท่านเป็นเงินที่ใช้ซื้อสิ่งของจำเป็นในชีวิตประจำวัน	3.80	0.83	มาก
4. รายจ่ายของท่านเป็นเงินที่ใช้ซื้อสิ่งของไม่จำเป็นในชีวิตประจำวัน	3.40	0.96	ปานกลาง
5. ท่านมีสุขภาพจิตใจ ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์	3.82	0.92	มาก
6. ท่านมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน	3.74	0.78	มาก
7. ท่านมีความคิดในการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ	3.74	0.65	มาก
8. ท่านทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน	3.60	0.81	มาก
โดยรวม	3.71	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$ S.D. = 0.58) จำนวน 7 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ รายได้หรือรายรับของท่านได้จากการประกอบอาชีพหลัก ($\bar{X} = 3.90$ S.D. = 0.82) ท่านมีสุขภาพจิตใจ ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ ($\bar{X} = 3.82$ S.D. = 0.92) และรายจ่ายของท่านเป็นเงินที่ใช้ซื้อสิ่งของจำเป็นในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.80$ S.D. = 0.83) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ ดังนี้ รายจ่ายของท่านเป็นเงินที่ใช้ซื้อสิ่งของไม่จำเป็นในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 3.40$ S.D. = 0.96)

Table 4.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านศักยภาพความเข้าใจ

เป็น
รายชื่อของเกษตรกร ตำบลท่าตุม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านศักยภาพความเข้าใจ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. ท่านมีเงินเหลือเก็บออมไว้เป็นทุนสำรองในครัวเรือน	3.32	0.88	ปานกลาง
2. ท่านได้ออมเงินไว้บางส่วนสำหรับใช้จ่ายยามฉุกเฉิน	3.65	0.80	มาก
3. ท่านได้นำหลักการของการทำบัญชีครัวเรือนมาใช้ในการจัดการรายรับ - รายจ่ายภายในครัวเรือน	3.47	0.35	ปานกลาง
4. ท่านมีสมุดบันทึกติดตัวไว้ลงรายการที่จ่ายออกไปเพื่อ กันลืม	3.37	0.78	ปานกลาง
5. ท่านมีการแยกประเภทของรายรับรายจ่ายก่อนการ บันทึกบัญชี	3.53	0.56	มาก
6. ท่านสรุปรายรับ - รายจ่ายเป็นประจำทุกเดือน	3.30	0.90	ปานกลาง
7. ท่านมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องจนถึง ปัจจุบัน	3.30	0.92	ปานกลาง
8. หลังจากที่ท่านจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นประจำท่าน สามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้	3.30	0.78	ปานกลาง
9. ท่านสามารถอธิบายการจดบันทึกบัญชีให้สมาชิก ภายในครอบครัวของท่านได้	3.33	0.87	ปานกลาง
โดยรวม	3.40	0.98	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้านศักยภาพความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$ S.D. = 0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ท่านได้ออมเงินไว้บางส่วนสำหรับใช้จ่ายยามฉุกเฉิน ($\bar{X} = 3.65$ S.D. = 0.80) และท่านมีการแยกประเภทของรายรับรายจ่ายก่อนการบันทึกบัญชี ($\bar{X} = 3.53$ S.D. = 0.56) และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ท่านได้นำหลักการของการทำบัญชีครัวเรือนมาใช้ในการจัดการรายรับ - รายจ่ายภายในครัวเรือน ($\bar{X} = 3.47$ S.D. = 0.35) ท่านมีสมุดบันทึกติดตัวไว้ลงรายการที่จ่ายออกไปเพื่อกันลืม ($\bar{X} = 3.37$ S.D. = 0.78) และท่านสามารถอธิบายการจดบันทึกบัญชีให้สมาชิกภายในครอบครัวของท่านได้ ($\bar{X} = 3.33$ S.D. = 0.87)

Table 4.7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค เป็นรายชื่อของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น
1. อ่านหนังสือไม่ออกจึงไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้	2.83	0.62	ปานกลาง
2. เขียนหนังสือไม่ได้เนื่องจากไม่ได้เรียนหนังสือมาจึงทำให้จดบันทึกไม่ได้	2.80	0.96	ปานกลาง
3. สายตาพร่ามัวมองไม่ค่อยเห็นจึงทำให้ไม่ยอมจดบันทึกบัญชี	2.75	0.79	ปานกลาง
4. ยังขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน	2.95	0.59	ปานกลาง
5. ขาดแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมในการจัดทำบัญชีครัวเรือน	3.06	0.78	ปานกลาง
6. ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน	3.11	0.91	ปานกลาง
7. การทำบัญชีครัวเรือนมีความยุ่งยากและทำให้เสียเวลา	3.06	0.91	ปานกลาง
8. ขาดการช่วยเหลือ แนะนำ อธิบายในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือน	3.17	0.95	ปานกลาง
9. มีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบมากจึงไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้	3.15	0.93	ปานกลาง
10. ไม่สามารถตรวจรายการรายรับ - รายจ่ายในที่เกิดขึ้นแต่ละวันได้	3.32	0.86	ปานกลาง
11. ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้อย่างสม่ำเสมอ	3.44	0.62	ปานกลาง
12. เกิดความเบื่อหน่าย ซ้ำซาก	3.29	0.86	ปานกลาง
13. ไม่ทราบประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แท้จริง จึงทำให้มองไม่เห็นความจำเป็นของการทำบัญชี	3.40	0.94	ปานกลาง
โดยรวม	3.10	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า เกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.10$ S.D. = 0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.44$ S.D. = 0.62) ไม่ทราบประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แท้จริง จึงทำให้มองไม่เห็นความจำเป็นของการทำบัญชี ($\bar{X} = 3.40$ S.D. = 0.94) และไม่สามารถตรวจรายการรายรับ - รายจ่ายในที่เกิดขึ้นแต่ละวันได้ ($\bar{X} = 3.32$ S.D. = 0.86)

การเปรียบเทียบการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มี

เพศ อายุ ระดับการศึกษา สมาชิกในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ภาระหนี้สิน แหล่งที่มาของหนี้สินแตกต่างกัน

Table 4.8 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม และเป็นรายด้านของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มี เพศ แตกต่างกัน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน	ชาย		หญิง		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านบุคคล	3.77	0.68	3.65	0.49	1.32	0.19
2. ด้านศักยภาพความเข้าใจ	3.41	1.19	3.39	0.79	0.11	0.91
3. ด้านปัญหาและอุปสรรค	3.12	0.80	3.09	0.67	0.26	0.79
โดยรวม	3.43	0.57	3.38	0.44	0.72	0.47

จากตารางที่ 4.8 พบว่า เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านศักยภาพความเข้าใจ ด้านปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

Table 4.9 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม และเป็นรายด้านของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มี อายุ แตกต่างกัน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3.00	2.51	0.84	2.54	0.167
	ภายในกลุ่ม	182.00	59.82	0.33		
	รวม	185.00	62.32			
2. ด้านศักยภาพความเข้าใจ	ระหว่างกลุ่ม	3.00	2.48	0.83	0.86	0.907
	ภายในกลุ่ม	182.00	175.49	0.96		
	รวม	185.00	177.97			
3. ด้านปัญหาและอุปสรรค	ระหว่างกลุ่ม	3.00	2.09	0.70	1.31	0.787
	ภายในกลุ่ม	182.00	96.25	0.53		
	รวม	185.00	98.34			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3.00	1.34	0.45	1.82	0.457
	ภายในกลุ่ม	182.00	44.69	0.25		
	รวม	185.00	46.03			

จากตารางที่ 4.9 พบว่า เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านศักยภาพความเข้าใจ ด้านปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน ($p>0.05$)

Table 4.11 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม และเป็นรายด้านของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4.00	4.85	1.21	3.82	0.005*
	ภายในกลุ่ม	181.00	57.47	0.32		
	รวม	185.00	62.32			
2. ด้านศักยภาพความเข้าใจ	ระหว่างกลุ่ม	4.00	4.03	1.01	1.05	0.38
	ภายในกลุ่ม	181.00	173.94	0.96		
	รวม	185.00	177.97			
3. ด้านปัญหาและอุปสรรค	ระหว่างกลุ่ม	4.00	9.56	2.39	4.87	0.001*
	ภายในกลุ่ม	181.00	88.78	0.49		
	รวม	185.00	98.34			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4.00	0.36	0.09	0.36	0.84
	ภายในกลุ่ม	181.00	45.67	0.25		
	รวม	185.00	46.03			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.11 พบว่า เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านบุคคลและด้านปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ดังตารางที่ 4.12 และ ตาราง 4.13

Table 4.12 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านบุคคล ของเกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

		ประถมศึกษา	ปริญญาตรี	อนุปริญญา/ปวส.	มัธยมศึกษา/ปวช.	สูงกว่าปริญญาตรี
	$\bar{X}$	3.37	3.39	3.42	3.45	3.72
ประถมศึกษา	3.37	-	0.015*	0.998	1.000	0.915
ปริญญาตรี	3.39		-	0.472	0.052	1.000
อนุปริญญา/ปวส.	3.42			-	0.998	0.957

มัธยมศึกษา/ปวช.	3.45				-	0.916
สูงกว่าปริญญาตรี	3.72					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.12 พบว่า เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชี ครั้วเรือน มากกว่าประถมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Table 4.13 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครั้วเรือน โดยรวม และเป็นรายด้านของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกัน

การจัดทำบัญชีครั้วเรือน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.76	0.88	2.66	0.07
	ภายในกลุ่ม	183	60.56	0.33		
	รวม	185	62.32			
2. ด้านศักยภาพความเข้าใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.22	0.11	0.11	0.90
	ภายในกลุ่ม	183	177.75	0.97		
	รวม	185	177.97			
3. ด้านปัญหาและอุปสรรค	ระหว่างกลุ่ม	2	1.15	0.58	1.08	0.34
	ภายในกลุ่ม	183	97.19	0.53		
	รวม	185	98.34			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.87	0.43	1.76	0.18
	ภายในกลุ่ม	183	45.16	0.25		
	รวม	185	46.03			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.13 พบว่า เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีสมาชิกในครั้วเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครั้วเรือน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านศักยภาพความเข้าใจ และ ด้านปัญหาและอุปสรรค ไม่แตกต่างกัน ($p > 0.05$)

Table 4.14 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม และเป็นรายด้านของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้เฉลี่ย ต่อเดือนแตกต่างกัน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3	6.22	2.07	6.73	0.0002*
	ภายในกลุ่ม	182	56.10	0.31		
	รวม	185	62.32			
2. ด้านศักยภาพความเข้าใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	4.82	1.61	1.69	0.17
	ภายในกลุ่ม	182	173.15	0.95		
	รวม	185	177.97			
3. ด้านปัญหาและอุปสรรค	ระหว่างกลุ่ม	3	8.19	2.73	5.51	0.001*
	ภายในกลุ่ม	182	90.15	0.50		
	รวม	185	98.34			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.37	0.12	0.50	0.69
	ภายในกลุ่ม	182	45.65	0.25		
	รวม	185	46.03			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.14 พบว่า เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ดัง Table 4.15 และ ตาราง 4.16

Table 4.15 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านบุคคล ของเกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		10,001 – 20,000 บาท	ต่ำกว่า 4,000 บาท	4,001 – 10,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
	$\bar{X}$	3.35	3.38	3.39	3.49
10,001 – 20,000 บาท	3.35	-	0.987	0.978	0.019*
ต่ำกว่า 4,000 บาท	3.38		-	0.786	0.001*
4,001 – 10,000 บาท	3.39			-	0.009*
มากกว่า 20,000 บาท	3.49				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.15 พบว่า เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

.....
 ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านบุคคล มากกว่า รายได้ 10,001 – 20,000 บาท รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านบุคคล มากกว่า รายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านบุคคล มากกว่า 4,001 – 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Table 4.16 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค ของเกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		10,001 – 20,000 บาท	ต่ำกว่า 4,000 บาท	4,001 – 10,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาท
	$\bar{X}$	3.35	3.38	3.39	3.49
10,001 – 20,000 บาท	3.35	-	0.920	0.927	0.140
ต่ำกว่า 4,000 บาท	3.38		-	1.000	0.006*
4,001 – 10,000 บาท	3.39			-	0.004*
มากกว่า 20,000 บาท	3.49				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.16 พบว่า เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค มากกว่า รายได้ต่ำกว่า 4,000 บาท และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค มากกว่า รายได้ 4,001 – 10,000 บาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Table 4.17 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม และเป็นรายด้านของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนของหนี้สินแตกต่างกัน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3	1.76	0.59	1.76	0.16
	ภายในกลุ่ม	182	60.56	0.33		
	รวม	185	62.32			
2. ด้านศักยภาพความเข้าใจ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.48	0.49	0.51	0.68
	ภายในกลุ่ม	182	176.49	0.97		
	รวม	185	177.97			
3. ด้านปัญหาและอุปสรรค	ระหว่างกลุ่ม	3	5.86	1.95	3.85	0.01*

	ภายในกลุ่ม	182	92.48	0.51		
	รวม	185	98.34			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	3	0.96	0.32	1.29	0.28
	ภายในกลุ่ม	182	45.07	0.25		
	รวม	185	46.03			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.17 พบว่า เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนของหนี้สินแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ดังตารางที่ 4.18

Table 4.18 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค ของเกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนหนี้สินแตกต่างกัน

จำนวนของหนี้สิน		ต่ำกว่า 10,000 บาท	มากกว่า 100,000 บาท	50,001 – 100,000 บาท	10,001 – 50,000 บาท
	$\bar{X}$	3.31	3.34	3.39	3.48
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.31	-	0.447	0.027*	0.041*
มากกว่า 100,000 บาท	3.34		-	0.753	0.916
50,001 – 100,000 บาท	3.39			-	0.957
10,001 – 50,000 บาท	3.48				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.18 พบว่า เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนของหนี้สิน 50,001 – 100,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค มากกว่า จำนวนของหนี้สินที่ต่ำกว่า 10,000 บาท และ จำนวนของหนี้สิน 10,001 – 50,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค มากกว่า จำนวนของหนี้สินที่ต่ำกว่า 10,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Table 4.19 การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวม และเป็นรายด้านของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีแหล่งที่มาของหนี้สินแตกต่างกัน

การจัดทำบัญชีครัวเรือน	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p-value
1. ด้านบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4	1.14	0.29	0.84	0.50

	ภายในกลุ่ม	181	61.18	0.34		
	รวม	185	62.32			
2. ด้านศักยภาพความเข้าใจ	ระหว่างกลุ่ม	4	0.63	0.16	0.16	0.96
	ภายในกลุ่ม	181	177.34	0.98		
	รวม	185	177.97			
3. ด้านปัญหาและอุปสรรค	ระหว่างกลุ่ม	4	5.16	1.29	2.51	0.04*
	ภายในกลุ่ม	181	93.18	0.51		
	รวม	185	98.34			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	4	0.64	0.16	0.64	0.63
	ภายในกลุ่ม	181	45.38	0.25		
	รวม	185	46.03			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.19 พบว่า เกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีแหล่งที่มาของหนี้สินแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงได้ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ดังตารางที่ 4.20

Table 4.20 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค ของเกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีแหล่งที่มาของหนี้สินแตกต่างกัน

แหล่งที่มาของหนี้สิน	สินค้านำอุปโภคบริโภคภายในบ้าน	เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน	ซื้อบ้านหรือที่ดิน	สินค้าทางการเกษตร	ยานพาหนะ	
	$\bar{X}$	3.33	3.40	3.44	3.45	3.47
สินค้านำอุปโภค บริโภคภายในบ้าน	3.33	-	0.883	0.854	0.051*	0.837
เครื่องใช้ไฟฟ้าภายในบ้าน	3.40		-	0.992	0.550	1.000
ซื้อบ้านหรือที่ดิน	3.44			-	0.985	0.991
สินค้าทางการเกษตร	3.45				-	0.459
ยานพาหนะ	3.47					-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.20 พบว่า เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีแหล่งที่มาของหนี้สินจากสินค้าทางการเกษตร มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค มากกว่า แหล่งที่มาของหนี้สินจาก สินค้านำอุปโภค บริโภคภายในบ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้อย่างสม่ำเสมอ ไม่ทราบประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แท้จริง จึงทำให้มองไม่เห็นความจำเป็นของการทำบัญชี และไม่สามารถรายการรายรับ - รายจ่ายในที่เกิดขึ้นแต่ละวันได้

2. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนโดยรวม ด้านบุคคล อยู่ในระดับมาก เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ได้จัดทำบัญชีครัวเรือนและทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายของแต่ละครัวเรือนและมีทัศนคติที่ดี มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบัญชีครัวเรือนอย่างเป็นระบบเพื่อได้รับรู้รายรับ - รายจ่ายประจำวันของแต่ละวันอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phuldee, M. (2008 : Abstract) การจัดประเภทบัญชี แบบฟอร์ม วิธีการ เอกสารและสมุดบัญชี เพื่อการบันทึก ควบคุม และรายงานผลของรายการต่างๆทั้งสินทรัพย์ หนี้สิน ทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย ซึ่งระบบบัญชีที่ดีจะช่วยให้มีการวางแผนการใช้จ่ายและควบคุมค่าใช้จ่ายได้สะดวกยิ่งขึ้น

3. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านศักยภาพความเข้าใจ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากขาดประสบการณ์ในการทำบัญชีครัวเรือน ขาดแหล่งข้อมูลเพิ่มเติมและขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือน ไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้สม่ำเสมอ จึงจำเป็นต้องมีผู้รู้ได้เข้ามาให้ข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือนแก่เกษตรกร เพื่อให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนมาใช้ในการจัดทำรายรับ - รายจ่ายและสามารถลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นลงได้ เพื่อให้เกษตรกรมีเงินออมไว้สำรองในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thananawat, P. (2013 : 42) พบว่า บัญชีครัวเรือน (Household Accounting) เป็นการนำการบัญชีมาประยุกต์ เพื่อเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเป็นบัญชีที่ใช้สำหรับบันทึก รายได้และรายจ่าย รายได้และรายจ่ายที่บันทึกอาจเป็นรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคลหรือรายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจขนาดย่อม เพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบธุรกิจนั้น

4. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรค อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก มีความเข้าใจผิดในรายการบัญชี จึงไม่ได้บันทึกบัญชี บางส่วนอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้ ขาดการช่วยเหลือและการแนะนำในการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนรวมทั้งมีการะกึกที่ต้องรับผิดชอบมาก จึงไม่สามารถจดบันทึกบัญชีครัวเรือนได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nueasinpanya, P. (2013 : 18) การเขียนชื่อรายการผิด การบันทึกตัวเลขผิด การบวกหรือการลบจำนวนเงินผิดอาจเกิด จากการลืมจดบันทึกรายการบัญชีหรือบันทึกรายการซ้ำๆ กันหลายรายการ ปัญหาดังกล่าวแก้ไขโดย การคำนวณจำนวนเงินกระทบยอดเงินคงเหลือในบัญชีกับยอดเงินฝากธนาคารที่ครอบครัวมีอยู่จริง หรือยอดเงินที่เก็บไว้สำหรับใช้จ่ายจริง หากพบว่า ยอดเงินคงเหลือในบัญชีเท่ากับยอดเงินคงเหลือใน บัญชีเงินฝาก

ธนาคาร แสดงว่าการจัดทำบัญชีถูกต้อง แต่หากกระทบยอดแล้วยอดเงินทั้งสองไม่เท่ากัน อาจเกิดจากการบันทึกบัญชีผิดพลาดหรือเงินสดของครอบครัวสูญหาย

5. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัย ปาลิตา เชษฐชุตต และ labsirimethee, P. (2017 : 104) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่มีเพศ

ต่างกันให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนไม่แตกต่างกัน ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

6. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านศักยภาพความเข้าใจ ด้านปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก อายุที่ต่างกันแต่มีการจัดทำบัญชีที่เป็นแบบแผนเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongtoi, C. (2014) พบว่า อายุไม่มีผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพราะว่าอายุต่างกันมีผลต่อการจัดทำบัญชีไม่แตกต่างกัน

7. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน เนื่องจากเกษตรกรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีจะมีรายได้ที่สูง จึงไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Trakulsangngun, P. (2008) พบว่า เกษตรกรบางรายที่ยังไม่ปฏิบัติตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรี เนื่องจากมีรายได้ที่สูงจึงไม่เห็นความสำคัญของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

8. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีสมาชิกในครัวเรือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ ด้านบุคคล ด้านศักยภาพความเข้าใจและด้านปัญหาและอุปสรรคไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะทำบัญชีครัวเรือน แต่เกษตรกรที่ไม่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้เพราะขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติวัฒน์ ล้อมฉิมพลี (2557 : เว็บไซต์) พบว่า เกษตรกรที่ไม่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้เพราะขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน

9. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันเนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีรายได้สูงคือผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูง จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีได้ง่ายและจัดทำบัญชีอย่างมีระบบแบบแผนที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Phumcharoen, P. (2016) พบว่า ผู้มีรายได้สูงคือผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูง จึงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีได้ง่ายและจัดทำบัญชีอย่างมีระบบแบบแผนที่ต้องการ

10. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีจำนวนของหนี้สินแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน เนื่องจาก เกษตรกรส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินแตกต่างกันจึงทำให้เห็นความสำคัญต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนแตกต่างกัน เพราะจำนวนหนี้ที่มากกว่าย่อมมีความระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

Thananawat, P. (2013) พบว่า เกษตรกรที่จำนวนหนี้สินมากกว่าเกษตรกรผู้ที่มีจำนวนหนี้สินน้อย จะเห็นความสำคัญต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่แตกต่างกัน

11. เกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ที่มีแหล่งที่มาของหนี้สินแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำบัญชีครัวเรือน ด้านปัญหาและอุปสรรคแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Ronarongnurak, P. (2015) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะทำบัญชีครัวเรือน แต่เกษตรกรที่ไม่สามารถจัดทำบัญชีครัวเรือนได้เพราะขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนและไม่สามารถแยกประเภทของหนี้สินได้ แต่เกษตรกรส่วนน้อยที่มีแหล่งที่มาของหนี้สินในจำนวนมากๆ คือกลุ่มที่มีระดับการศึกษาสูง มีรายได้ จำนวนอัตรการก่อก่อนนี้ก็มีสูงเช่นกัน กลุ่มนี้จะมีความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชีครัวเรือนได้ดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกรตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 ด้านบุคคล ควรมีการส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตให้แก่เกษตรกร

1.2 ด้านศักยภาพความเข้าใจ ควรมีผู้รู้หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามาให้ข้อมูลการจัดทำบัญชีครัวเรือนแก่เกษตรกร

1.3 ด้านปัญหาและอุปสรรค ควรมีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนเบื้องต้นให้แก่เกษตรกรและบอกถึงประโยชน์ของการจัดทำบัญชีครัวเรือน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาพฤติกรรมและสภาพปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อลดปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ในเขตพื้นที่จังหวัดอื่นต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคเบื้องต้นของเกษตรกร เพื่อให้การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินเป็นไปตามนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ควรศึกษาวิจัยในเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์ เพื่อให้เข้าถึงปัญหาและได้ข้อมูลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพและเป็นจริงมากที่สุด

2.4 การศึกษาครั้งต่อไป ควรเปลี่ยนกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่เกษตรกรในเขตตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

References

- Berdie, D.R., Anderson J.F., & Niebuhr MA. (1986). *Questionnaires: design and use*. Metuchen, N.J.: Scarecrow Press.
- Bunthong, U. (2017). *Study of personal qualification factors. Cognitive process factors and work process factors that affects the readiness of Thai accountants to support Digital Economy: A case study of Thai accountants in business organizations in Bangkok. Independent Study*. Bangkok : Bangkok University.

- Chetkhunthod, P. & labsirimethee, P. (2017). Factors affecting the household accounting behavior of people in Sung Noen District. Nakhon Ratchasima Province. *Journal of Nakhonratchasima College (Humanities and Social Sciences)*. 11(1), 98-106.
- Chotivechkarn, S. (2018). Utilization of Artificial Intelligence (AI) in accounting work. *Federation of Accounting Professions Newsletter under Royal Patronage*, 68, 12-13.
- Chunhajinda, P. (2017). FinTech to become Thailand 4.0. *Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning : e-JODIL*. 7(1), 1-23
- Juthanon, S. (2018). *Fintech transforms the world of business, finance and investment*. Bangkok : Stock Exchange of Thailand.
- Niamprem, S. (2019). *Household accounting according to the concept of sufficiency economy of farmers, Ban Don Bom, Mueang Kao Subdistrict, Mueang District, Khon Kaen Province*. Loe : Loei Rajabhat University.
- Phasuk, P. (2018). *Readiness of accounting professionals in the era of Industry 4.0*. Bangkok : Ramkhamhaeng University.
- Phruithithada, U. (2016). Accountants in the digital age born in the reign of King Rama IX. *Accounting Profession*, 12 (36),69–75.
- Santajak, K. & Sukwattanasinit, K. (2018). Factors of accountants in the digital age that affect the performance of government agencies in Thailand. *Hatyai Academic Journal*. 17(1), 17-31
- Srisa-ard, B. (2013). *Statistical methods for research, Volume 1*. Bangkok: Suwiriyan.
- Tirasriwat, A. (2018). Digital accounting and preparation for teaching students. In the digital economy era. *UTCC Academic Day National Academic Conference and Presentation No. 2*. June 8, 2018 University of the Thai Chamber of Commerce.

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 11 (1) : January-April 2567

Journal of Research and Development Institute, Rajabhat Maha Sarakham University, 11 (1) : January-April 2024
